

Rethink Bricks ECoC 2017.

Afrapportering på *Curating and archiving Cultural Big Data*

Ved Jette Gejl, billedkunstner og studieadjunkt Kunsthistorie, Aarhus Universitet

Indholdsfortegnelse:

1 Baggrund og planlægning	2
1.1 Forhistorie	2
1.2 ECoC17 & Big Data	2
1.3 Fra det historiske Horsens Statsfængsel til oplevelseshuset FÆNGSLET, Horsens	3
1.4 Vision og værdi – Lokalförankring	3
1.5 Tovholdere	3
1.6 Motivation – Horsens Fortæller – Emotionsdata	3
1.7 Afgrænsning til FÆNGSLET MUSEET	4
1.8 Handlingsplan	4
2 Horsens Fortæller – metode	4
2.1 Hvad er idiosynkratisk erindring?	4
2.2 Idiosynkratiske erindringsmateriale som udsagn og præmis	5
2.3 Værdien af idiosynkratisk erindringsmateriale ift. erindringskultur i samtidens kulturinstitutioner	5
2.4 Potentialer ved kunstneriske interaktive strategier for opsamling af et idiosynkratisk kulturel datasæt	6
2.5 Dokumentation	7

Rethink Bricks ECoC 2017

1 Baggrund og planlægning

1.1 Forhistorie

I 2011 starter et projektpartnerskab mellem FÆNGSLET (Horsens), Den ny maltfabrik (Ebeltoft) og Arsenalet (Viborg) initieret af den om-programmering alle tre kulturinstitutioner er i gang med - fra stringente tillukkede institutioner med kulturhistorisk betydning til hybride, aktuelle og virtuose samlingspunkter (jf. Paolo Virno; A grammar of the multityde; Labor, Action, Intellect – Day Two) for nye iværksætter- og samtidskulturer. Formålet med partnerskabet er at samle viden og udveksle erfaringer, om løsninger af de udfordringer, de tre institutioner står overfor, og igennem forskellige projektpartnerskaber afprøve nye tiltag i et fælles forum.

1.2 ECoC17 & Big Data

I forbindelse med ECoC 17 - Aarhus som Europæisk Kulturhovedstad 2017 er de tre institutioner valgt i Region

Midt til at præsentere en række kulturbegivenheder, som reflekterer de særlige og unikke tiltag i samarbejdet. Projektet lyder navnet Rethink Bricks. Formålet med Rethink Bricks er igennem kunstneriske projekter at fremme udvekslingen til den omliggende by, så grænsefladen mellem institutionernes historiske og fremtidige virke smelter sammen.

Projektet **Horsens Fortæller** i FÆNGSLET er udvalgt til at deltage i projektet *Curating and Archiving Big Cultural Data*, et project, der fokuserer på nye metoder til at arbejde med analyse og arkivering af kulturelle data inden for rammen af Aarhus som Europæisk Kulturhovedstad 2017.

1.3 Fra det historiske Horsens Statsfængsel til oplevelseshuset FÆNGSLET, Horsens
Det tidligere Horsens Statsfængsel lukkede i 2006 efter mere end 150 år med fængselsdrift og åbnede i 2012 som oplevelsesvirksomheden FÆNGSLET. På få år er det lykkedes FÆNGSLET at skabe en både national og internationalt anerkendt ramme for kultur og events. FÆNGSLET lægger i dag hus til både et prisbelønnet fængselsmuseum, overnatning, café, iværksættere, store koncerter, kunst- og kulturfestivaler og erhvervskonferencer.

1.4 Vision og værdi – Lokalforankring

Horsens Fortæller har til formål at forbinde det historiske Horsens Statsfængsel med visionerne for det nye kulturfænomen FÆNGSLET, Horsens. Igennem interviews af lokale borgere, virksomheder og institutioner indsamles det idiosynkratiske erindringsmateriale, som ligger indlejret i borgerne i Horsens om de betydninger Horsens Statsfængslet har haft for den enkelte til alle tider.

Et fængsel er som begreb noget, som alle forholder sig til i en tidlig alder. For mange er det i første omgang et entydigt billede på straf, samfundets hævn og eksklusion og derfor forbundet med en stor grad af sorg, uhygge og ondskab. For borgerne i Horsens er dette billede manifesteret og konkretiseret i det monumentale bygningsværk, som FÆNGSLET er, der synes at performe sin funktion i sin bastante arkitektur fra 1853. Horsens Statsfængslet har spillet og spiller stadig en rolle i lokale borgeres bevidsthed, og det er projektets mål at opsamle disse subjektive betydninger i et arkiv.

Værdien af denne opsamling har et overordnet sigte:

- En kortlægning af, hvad borgerne ser, når de kigger op på FÆNGSLET, Horsens – er det foruroligende fortællinger om Horsens Statsfængsel eller helt andre fortællinger om en super hype kulturinstitution?
- Igennem interaktive kunstneriske processer at moderere en større grad af interferens mellem borgere og FÆNGSLET, Horsens. Hvad står i vejen for at dette sker?

1.5 Tovholdere

Som tovholdere for Horsens Fortæller er billedkunstner Jette Gejl og studerende Mikkel Elming.

1.6 Motivation – Horsens Fortæller – Emotionsdata

De nedenstående spørgsmål var udgangspunktet for vores undersøgelse:

- Hvordan kan vi arbejde med metoder og greb for opsamling, kuratering og arkivering af forskellige borgers idiosynkratiske erindringsmateriale omkring det historiske Horsens Statsfængsel?
- Hvordan definerer og kvalificerer vi et idiosynkratisk erindringsmateriale som ikke er koblet op på et formelt arkiv som anden kulturhistorisk materiale er som f.eks. i Fængslet Museet?

- Hvad er værdien af et idiosynkratisk datamateriale i forhold til erindringskultur og en kultur institutioner som FÆNGSLET Horsens' udvikling?
- Hvilke potentialer har kunstneriske interaktive strategier for opsamling af et idiosynkratisk kulturel data?

1.7 Afgrænsning til FÆNGSLET MUSEET

FÆNGSLET MUSEUM er modtager statsstøttet som kulturhistorisk museum, hvorfor museumsloven sætter rammerne for museets drift. FÆNGSLET MUSEUM fokus er derfor udelukkende på fængselsformidlingen af det historiske Horsens Statsfængsel. Udstillingsprogrammet vidner om grundige og indlevede samarbejdes med ex-fangere, ex-ansatte, deres familier og enkelte fagpersoner med nær tilknyttet det historiske Horsens Statsfængsel. Derfor har Rethink Bricks' arbejdet ud fra en strategi som tilføjer de fortællinger som FÆNGSLET MUSEUM ikke kan arbejde med.

1.8 Handlingsplan

Fængslet, Horsens	1 0. 1 6	1 1. 1 6	1 2. 1 6	0 1. 1 7	10 .1 7	1 1. 1 7	12. 17	04 .18	05. 18	06. 18	07. 18	08. 18	09. 18	10. 18	05. 18
Udvikling - Horsens Fortæller															
Fondssøgning og sponsor															
Indsamling af materiale															
Bearbejdning af materiale															
Arkiv sættes op															
Arkiv åbner															
Evaluering Fængslet, Horsens															
Evaluering AU															

2 Horsens Fortæller – metode

2.1 Hvad er idiosynkratisk erindring?

Idiosynkratisk erindring beror på en følelse af stærkt, ofte ubegrundet ubehagelig forestilling i bevidstheden om noget som man tidligere har set, hørt eller oplevet eller en forestilling i bevidstheden om nogen/noget der fremkalder denne følelse. Vi er særlig interesseret i disse erindringer og i om de er forankret i arkitekturen i Horsens Statsfængsel eller beror på reale møder med Horsens Statsfængsels autoritet som fængselsvæsen.

Indsamlingen af borgernes historier organiseres i samarbejde med lokalhistoriske foreninger, institutioner og interesserede borgere i Horsens hvor borgerne almindeligvis færdes som i byens åbne på rum, på

værtshuse, på arbejdspladser eller ved at private besøg. Det var vigtigt at finde så mange forskellige folk med forskellige forbindelse til det historiske fængsel og derfor foregik afgrænsninger løbende i forhold til de kontakter, vi fik. Gennem indledende telefoniske interviews blev det afklaret, hvorvidt den pågældende person lå inde med vægtige historier som kunne bidrage med nye vinkler på det samlede arkivmateriale.

I gennem eksperimenter med interviewformen fandt vi den direkte personlige nærværende dialog med borgerne mest optimal. Formen gav os løbende mulighed for at ændre og tilpasse spørgsmål og forventningsafklare valøren af den enkelte borgers erindringspotentialer i forhold til det samlede interview materiale.

Interviewene blev opsamlet i mikrofoner H2n Handy Recorder som placeret på den rigtige måde opfangede lyden fra fortælleren klart og tydelig uden for meget baggrundsstøj og ekko fra rummet generelt. Efterfølgende blev materialet gennemgået og redigeret i programmet Hindenburg til podcast-format som er let at dele og tilgå. I redigeringen kunne der kompenseres for støj samt fraklip af uddybende spørgsmål fra interviewer, der brød med kontinuiteten i forhold til den rene ubrudte fortælling fra den interviewede.

2.2 Idiosynkratiske erindringsmateriale som udsagn og præmis

Vi havde mange forbehold ved udelukkende at bygge vores indsamling af interview på et idiosynkratisk erindringsmateriale, der altid involverer en masse følelser og en del patos. Hvilken kvalitet kunne materialet få i forhold til det arbejde Fængsels Museet udøvede og hvordan kunne det bidrage til FÆNGSLET, Horsens videre virke?

Da vi i forvejen var udelukket af Fængsels Museets samling gjorde vi det til et dogme at fokusere på de personer som havde erindringer der var stærkt forbundne til det historiske Horsens Statsfængsel og hvor det havde fået en vis konsekvens for personens liv og levned før, under og efter FÆNGSLET, Horsens.

Materialet fik hermed sin egen nødvendighed – netop ved at være personligt, følelsesfuldt og forbundet til både gode og ubehagelige erindringer for den enkelte. I gennem interviewformen blev det muligt for os at målrette spørgsmålene og dermed får afklaret om erindringerne stadig var forbundet til arkitekturen, reale møder med eksindsatte og personale. Dette blev et tilbagevendende omdrejningspunkt i vores interviewform.

2.3 Værdien af idiosynkratisk erindringsmateriale ift. erindringskultur i samtidens kulturinstitutioner.

Værdien af denne opsamling fik hurtigt et overordnet sigte:

- En kortlægning af hvad borgerne ser når de kigger op på FÆNGSLET, Horsens: det historiske Horsens Statsfængsel eller en samtidig kulturinstitution FÆNGSLET, Horsens?
- I gennem interaktive kunstneriske processer at moderere en større grad af interferens mellem borger og FÆNGSLET, Horsens. Hvad står i vejen for at dette sker?

FÆNGSLET Horsens var interesseret i, at kortlægningen af borgernes erindringer omkring det historiske Horsens Statsfængsel og skabe en overblik over borgernes syn på FÆNGSLET.

Vi fandt 5 forskellige kategorier af fortællinger:

- 1: Involveret i Horsens Statsfængsel men ikke i kulturprojektet FÆNGSLET, Horsens og som kritisk mener at Horsens Statsfængsel skulle have været jævnet med jorden af respekt for fortidens synder og trængsler.
- 2: Involveret i Horsens Statsfængsel men ikke i kulturprojektet FÆNGSLET.
- 3: Involveret i FÆNGSLET, Horsens og særligt i overgangen fra Statsfængsel til kulturprojekt.
- 4: Involveret i Horsens Statsfængsel og i høj grad i kulturprojektet FÆNGSLET, Horsens.
- 5: Kun involveret i kulturprojektet FÆNGSLET, Horsens.

Resultatet af interviewene blev fremvist i en total installation i FÆNGSLET's Gymnastiksal hele efterårsferien for både et inviteret og et vilkårligt publikum. Vi afviklede 29 forskellige historier i udstillingen så der opstod en spænding og variation i det samlede materiale. De blev afviklet grupperet fra Denver MP3 Ipod's forstærket af små højtalere; Hercules XPS 2.0 60 DJ set stereo PC Loudspeaker, som lige præcist spillede højt nok til, at de omkringsiddende kunne høre fortællingerne. Rammerne for lydudviklingen var en række borde med vintage duge og lamper, som gav hele installationen en oplevelse af historicitet. Det historiske blev forstærket af en del borgerskabte projekter, værker, dokumentation o.a. som havde direkte forbindelse eller afsæt i det historiske Horsens Statsfængsel. Det var et materiale, vi stødte på i mødet med borgere, og som vi kuraterede til udstillingsvæggene og som banner i rummet. Flere af disse elementer har ikke været set af publikum før og som stemningsskabende materiale tilføjede de en visualitet til fortællingerne. Dertil kom flere interaktive projekter i udstillingen (tegn det FÆNGSEL, Horsens som du ønsker dig – målrettet børnefamilier; billboard googlemapping af der hvor du bor – alle; fortæl din egen historie – alle) som alle tog afsæt i de temaer og problematikker de interviewede borgere udpegede som relevante for projektet og som publikum kunne vælge at deltage i.

I løbet af udstillingen var der fortællerseancer med direktør for Radio 24SYV Jørgen Ramskov og kunstner og debattør Bent Riis der begge havde været naboer til Horsens Statsfængslet og legekammerater som børn og var dybt fascineret af hele fængselsfænomenet.

Under udstillingen kom der mange publikummer forbi og mange havde deres egne historier som de gerne ville have optaget i arkivet. I det omfang det var muligt optog vi dem og tilføjede dem til rækken af fortællinger i det omfang, de bidrog med noget nyt.

Resultatet af interviewene er direkte anvendelige for FÆNGSLET, Horsens i forhold til en mapping af og indblik i borgernes holdning til og mening om FÆNGSLET, Horsens. Dette er direkte anvendeligt i målrettet out-reach til forskellige borgergrupperinger.

Materialet kunne være foldet endnu mere ud i forløbet hvis FÆNGSLET, Horsens havde haft resurser til at indgå i en tættere dialog med os som tovholdere.

2.4 Potentialer ved kunstneriske interaktive strategier for opsamling af et idiosynkratisk kulturel datasamling.

Med et kunstnerisk afsæt kan parametre for indsamling af kulturel data sættes på måder som udfordrer traditionen for forskningsmæssig dataindsamling. Horsens Fortæller fokuserede således på de uformelle historier, sladder, personlige oplevelser som de huskes her 40 – 60 år efter o.a. Det er historier som kobler sig op på folkefortællingen om Horsens Statsfængsel og hvis største resurse er genkendelsen netop i genfortællingen af de samme historier med små nuanceforskelle. Denne viden kan FÆNGSLET, Horsens anvende direkte i målrettet formidling af tiltag, de ønsker kommer ud til særlige publikumsgrupper.

Kritikken er stadig om vi i vores research er kommet lang nok ud i cirklen af borgere, således materialet er dækkende for kulturprojektet FÆNGSLETS, Horsens uendelig mangefacetterede målgrupper.

Den nærværende, umiddelbare og interaktive publikumsmøde udgjorde et vigtigt element i hele projektet også under afviklingen af udstillingen. Publikum kunne genkende hinanden og sig selv i interviewene og fortællingerne skabte stor interesse hos især den mere modne borgergruppe.

Forløbet var resursekrævende og ville ikke kunne gennemføres uden en stor mængde frivillige som stillede deres tid og resurser til rådighed. Det har derfor været et meget stort løft for FÆNGSLET, Horsens at vi har kunnet gennemføre projektet Horsens Fortæller.

Materialet ligger hos FÆNGSLET, Horsens og der arbejdes på at gøre det tilgængeligt fra deres hjemmeside. Ligeledes har en særlig borgergruppe taget initiativ til at fortsætte opsamlingsarbejdet af de idiosynkratiske fortællinger i regi af Vestbyens Lokalhistorisk Forening. Ligeledes er private personer som pensionist Jytte Rasmussen, Bent Riis og Søren Rasmussen blevet personligt dedikeret til projektet og praktiserer den idiosynkratiske interviewform i deres fortsatte virke som henholdsvis debattør, forfatter og lokalpolitiker.

2.5 Dokumentation

<https://faengslet.dk/>

<https://www.dropbox.com/sh/3x89wwichbuq64s/AADHFDcaAkCufy428aPDQZSDa?dl=0>